

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин і регіональних студій

СИЛАБУС
нормативного навчального компонента
«Теорія міжнародних відносин»

підготовки

бакалавра

спеціальності

292 Міжнародні економічні відносини

**освітньо-професійної
програми**

Міжнародний бізнес

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «Теорія міжнародних відносин» підготовки бакалавра, галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, освітньо-професійної програми Міжнародний бізнес.

Розробник: к. г. н., доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій Романюк Наталія Іванівна

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

проф. Бояр А.О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин і регіональних студій, протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Коцан Н.Н.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	галузь знань - 29 Міжнародні відносини, спеціальність - 292 Міжнародні економічні відносини, освітньо-професійна програма Міжнародний бізнес освітній рівень бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 36 год.
		Семінарські 24 год.
		Самостійна робота 80 год.
	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ППП Романюк Наталія Іванівна

Науковий ступінь: кандидат географічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій

Контактна інформація Romaniuk.natalia@eenu.edu.ua 0508189454

Дні занять : заняття проводяться у відповідності до розкладу занять, який розміщений на сайті <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна циклу загальної підготовки «Теорія міжнародних відносин» має проблемно-теоретичний характер та передбачає ознайомлення студентів з філософсько-теоретичними передумовами становлення сучасних парадигм і теорій міжнародних відносин, з міжнародними відносинами як суспільно-політичним явищем. Змістом курсу є також визначення видової структури міжнародних відносин, учасників міжнародних відносин, інструменти міжнародної політики, зовнішньої політики держав і зовнішньополітичного процесу, міжнародної системи, міжнародного співробітництва., міжнародних конфліктів, міжнародної безпеки, права і моралі у міжнародних відносинах, міжнародного порядку.

Пререквізити: Вступ до фаху

Постреквізити: «Міжнародні відносини і світова політика»

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою курсу є розкриття змісту ключових понять та концептуальних підходів, на яких базується вивчення міжнародних відносин, а також надання знань про систему та структуру міжнародних відносин, способи та форми міжнародної взаємодії.

Завдання курсу: з'ясувати основні поняття та сутність міжнародних відносин, концепції теорії міжнародних відносин, зміст основних категорій, методи та методика аналізу міжнародних відносин, суб'єкти міжнародних відносин, їх цілі і засоби діяльності, типи види та форми міжнародного співробітництва; вміти науково коректно застосовувати методи наукових досліджень, самостійно інтерпретувати інформацію щодо реальних подій у сфері міжнародних відносин, орієнтуватись в основних тенденціях та проблемах розвитку глобальної міжнародної системи, прогнозувати розвиток міжнародних явищ і процесів.

3. Результати навчання (Компетентності).

	Ефекти	Відповідний код критерію
Загальні компетентності	Здатність навчатися та бути сучасно навченим.	ЗК 3
	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ЗК 5
	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	ЗК 10
	Здатність працювати в команді.	ЗК 11
	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ЗК 12
Фахові компетентності	Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.	ФК 1
	Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.	ФК 2
	Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.	ФК 8

	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	ФК 9
	Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.	ФК 10
	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.	ФК 11
	Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.	ФК 14
Результати навчання	Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.	РН 04
	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції	РН 08
	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	РН 10
	Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.	РН 15
	Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	РН 16
	Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України	РН 17
	Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.	РН 20

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Теоретичні основи науки про міжнародні відносини						
Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука.	8	2	-	6		
Тема 2. Основні методи дослідження в теорії міжнародних відносин.	10	2	-	6	2	
Тема 3. Основні напрямки історичного розвитку теорії міжнародних відносин.	9	2	1	6		ДС, РМГ, 2
Тема 4. Сучасні теорії міжнародних відносин	11	2	1	6	2	ДС, РМГ, Р, 2
Тема 5. Міжнародні відносини як суспільно-політичне явище	8	2	2	4		ДС, 4
Тема 6. Видова структура міжнародних відносин	8	2	2	4		ДС, 4
Тема 7. Суб'єкти міжнародних відносин.	8	2	2	4		ДС, РМГ, 4
Тема 8. Інтереси та цілі суб'єктів міжнародних відносин	8	2	2	4		ДС, 5
Разом за змістовим модулем 1	70	16	10	40	4	19
Змістовий модуль 2.						
Явища і процеси в міжнародних відносинах						
Тема 9. Міжнародна система	8	2	2	4		ДС, 3
Тема 10. Зовнішня політика і зовнішньополітичний процес.	8	2	2	4		ДС, РМГ, 3
Тема 11. Міжнародне співробітництво.	8	2	2	4		ДС, 3
Тема 12. Міжнародний конфлікт.	8	2	2	4		ДС, РМГ, 3
Тема 13. Міжнародна безпека.	8	2	2	4		ДС, РМГ, 3
Тема 14. Сила у міжнародних відносинах	7	2	1	4		ДС, 3
Тема 15. Дипломатія у міжнародних відносинах	7	2	1	4		ДС, Р, 3
Тема 16. Право і мораль у міжнародних відносинах	8	2	-	4	2	ДС, РМГ, 3
Тема 17. Міжнародний порядок.	10	2	2	4	2	ДС, Р, 3
Тема 18. Глобалізація та глобальні проблеми сучасності	8	2	-	4	2	ДС, 3
Разом за модулем 2	80	20	14	40	6	21
Види підсумкових робіт	іспит					60
Всього годин/Балів	150	36	24	80	10	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті дуже стисло, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання домашніх завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу, опрацювання літератури для підготовки до семінарських занять, підготовка до іспиту.

Елементи самостійної роботи студента	К-сть годин
читання літератури для занять	15
проведення досліджень	8
виконання домашніх завдань	10
групова робота поза класом	7
підготовка доповіді / презентації	8
підсумковий іспит	10
Загальна кількість годин	58

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбуватись в цей період в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

В умовах дії воєнного стану або карантинних обмежень освітній процес в університеті може здійснюється за змішаною формою навчання, а саме: очно в аудиторії або дистанційно в Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/team/19%3arGbvrZFq15FfN_EK7t73NwLpn9ijgCEtL8wqyHdsj-81%40_thread.tacy2/conversations?groupId=c12473cf-e24e-4d18-b3ee-00981965_e534_tenantId=79cf2153-dcef-4e36-ab8c-89480b2366aa/

Політика щодо академічної доброчесності.

Нульова терпимість до списування. Плагіат та списування під час виконання письмових завдань та екзаменів (зокрема, із використанням мобільних девайсів) є грубим порушеннями принципу академічної доброчесності і є неприпустимими в процесі вивчення курсу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем семінарських занять або тестів для поточного контролю відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Складання і перескладання іспиту з курсу регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozhprootzin%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf) .

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є іспит, здача якого є обов'язковою. Він проводиться в усній формі. Екзаменаційний білет включає 2 питання: по одному з кожного змістового модуля. На іспиті студент отримує від 0 до 60 балів. Загальна сума балів за курс становить 100. Вона формується як сума балів за поточне оцінювання (40 балів) і підсумкове оцінювання (60 балів).

Питання для задачі іспиту:

1. Сутність теорії міжнародних відносин. Теорія міжнародних відносин як наука.
2. Структура, завдання і функції теорії міжнародних відносин.
3. Загальнонаукові методи дослідження міжнародних відносин.
4. Історичні методи у міжнародних дослідженнях.
5. Роль і значення математичних методів у дослідженні міжнародних відносин.
6. Методи аналізу ситуації в дослідженні міжнародних відносин.
7. Експлікативні методи дослідження міжнародних відносин.
8. Прогностичні методи дослідження міжнародних відносин.
9. Витоки теорії міжнародних відносин в Стародавні часи.
10. Витоки теорії міжнародних відносин в період Середньовіччя.
11. Витоки теорії міжнародних відносин в період Нового часу.
12. Сучасні теорії міжнародних відносин
13. Фактори формування міжнародних відносин.
14. Поняття і структура міжнародної системи.

15. Середовище системи міжнародних відносин.
16. Основні типи міжнародних систем та їх коротка характеристика.
17. Учасники світової політики і міжнародних відносин.
18. Держава як основний суб'єкт міжнародних відносин.
19. Міжнародні організації як суб'єкт міжнародних відносин.
20. Транснаціональні корпорації як нові міжнародні суб'єкти в умовах глобалізації.
21. Інтереси, цілі та засоби суб'єктів міжнародних відносин.
22. Сила як інструмент світової політики. Сутність і параметри сили.
23. Співвідношення понять «сила» та «могутність».
24. Дипломатія як інструмент світової політики. Форми дипломатичної діяльності.
25. Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія..
26. Роль сили, пропаганди, дипломатії в сучасних міжнародних відносинах
27. Суть поняття “зовнішня політика”
28. Фактори (чинники) формування, цілі та засоби зовнішньої політики.
29. Національний інтерес як основа формування зовнішньої політики держави.
30. Сутність і структура зовнішньополітичного процесу, механізм прийняття зовнішньополітичних рішень.
31. Сутність і структура міжнародного конфлікту.
32. Типологія міжнародних конфліктів.
33. Фази розвитку міжнародного конфлікту.
34. Основні стратегії поведінки в конфлікті.
35. Механізм та шляхи врегулювання міжнародних конфліктів.
36. Сутність і параметри безпеки.
37. Основні загрози безпеці.
38. Національна безпека.
39. Колективна безпека.
40. Міжнародна безпека.
41. Основні види безпеки (політична, економічна, екологічна та ін.), їх коротка характеристика.
42. Основні засоби забезпечення та механізм підтримання безпеки.
43. Зміст і форми міжнародного співробітництва.
44. Особливості правового регулювання міжнародних відносин.
45. Проблема моралі у міжнародних відносинах.
46. Взаємодія права і моралі в міжнародних відносинах.
47. Геополітичні моделі сучасної світової системи.
48. Основні тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин
49. Міжнародний порядок: суть поняття, основні виміри та форми.
50. Історичні типи міжнародного порядку.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Навчально-методичні видання

1. Теорія міжнародних відносин: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 40 с.
2. Теорія міжнародних відносин: збірник тестових завдань. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 146 с.

Основна література

1. Дорош Л.О. Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини»: навч. посібник / Л.О. Дорош, Ю.Я. Тишкун, Я.Б. Турчин. Львів : Вид.-во львівської політехніки, 2013. 176 с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці : Книги - ХХІ, 2019. 271 с
3. Мальський М.З. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / М.З. Мальський, М.М. Мацях. К.: Знання, 2007. 461 с.
4. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник / М.З. Мальський, Ю.М.Мороз, О.С. Кучик та ін. ; за ред.. М.З. Мальського, Ю.М. Мороза. К.: Знання, 2010. 463 с.
5. Основи теорії міжнародних відносин : навчальний посібник / Л. О. Дорош та ін. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. 244 с.
6. Теорія політики: підручник / [В. М. Денисенко, В. С. Бліхар, М. П. Требін, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів : Ліга-Прес, 2015. 668 с.

7. Требін М. П., Герасіна Л. М., Погрібна В. Л. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. Харків: Право, 2016. 540 с.
8. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник /В.Ф. Цимбалістий. Львів: “Новий світ-2000”, 2005. 324 с.
9. Theories of International Relations/ edited by Scott Burchill, Richard Devetak, Andrew Linklater, Matthew Paterson, Christian Reus-Smit, and Jacqui True. Third edition. New York: Palgrave, 2005.
10. McGlinchey S. International relations. Bristol, 2017. 238 p.
11. McGlinchey S., Walters R., Scheinflug C. International Relations Theory. Bristol, 2017. 181 p.

Джерела

1. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон: пер. з фр. – К.: МП Юніверс, 2000. 688 с..
2. Гоббс Т. Левіафан / Томас Гоббс. К.: Дух і літера, 2000. 606 с.
3. Макіавеллі Н. Державець. – К.,1998
4. Buzan B. Security: A New Framework for Analysis/ B. Buzan, O. Wæver. J. de Wilde. – Boulder and London: Lynne Rienner Publishers, 1998. 239 p.
5. Moravcsik A. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics// International Organization. 1997. № 51. P. 513 – 553
6. Nye Joseph S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. – New York: Public Affairs, 2004. 208 p.
7. Rosenau James N. The governance of fragmentation : Neither a world republic nor a global interstate system. URL: [http://aura.u-pec.fr/regimen / _fich/_pdf/pub_002.pdf](http://aura.u-pec.fr/regimen/_fich/_pdf/pub_002.pdf).
8. Wendt A. Social Theory of International Relations. Cambridge: Cambridge University, 1999. URL: <https://1lib.eu/book/653908/5a39a9? Dsource =recommend>.

Додаткова література

1. Гантінгтон С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / С. П. Гантінгтон. Л.: Кальварія, 2006. 474 с.
2. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій: Навч. посібн. / А. Камінський. Л.: Світ, 1995. 144 с.
3. Коппель О. А. Міжнародні системи. Світова політика. Київ: ФАДА ЛТД, 2001. 224 с
4. Луцишин П.В. Теорія міжнародних відносин: Навч. посібник / П.В. Луцишин, Н.П. Луцишин. Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. 339 с.
5. Маддисон В.В. Політологія міжнародних відносин: Навч. посібник / В.В. Маддисон, В.А. Шахов. К.: Либідь, 1997. 176 с.
6. Надольський Й.Е. Теорія міжнародних відносин : навч. посіб. / Й. Е. Надольський, Н. І. Романюк, О. Б. Пікулик. – Луцьк : Волин. мистецька

- агенція «Терен», 2011. 316 с
7. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник / М.А. Шепелєв. К.: Вища школа, 2004. 622 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт журналу «Зовнішні справи» URL:
<https://uaforeignaffairs.com/uk/releases>
2. Сайт журналу «Віче». URL: <http://www.viche.info/>.
3. Сайт журналу «Нова парадигма». URL: <http://www.novaparadigma.org.ua/>
4. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
- 5 Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень. URL:
<http://www.usipr.kiev.ua/>
6. Сайт Українського центру політичного менеджменту. URL:
<http://www.politik.org.ua/>
7. Сайт міжнародного центру перспективних досліджень. URL:
<http://www.icps.kiev.ua/library>